

Sisäministeriö
Kirjaamo
kirjaamo.sm(at)govsec.fi

Sisäministeriön lausuntopyyntö 27.6.2022 (VN/6170/2021)

HAK; Häätäkeskuslaitoksen lausunto luonnoksesta HE:ksi laiksi eräistä paloilmoitinlaitteista

Paloilmoitinlaitteiden testaus Häätäkeskuslaitoksessa

Hätäkeskuslaitos tarjoaa paloilmoitinlaitteiden haltijoille mahdollisuutta testata ilmoittimen hälytysvalmiutta hätäkeskukseen. Testaus on pakollista, jos paloilmoittimen asentaminen perustuu lainsäädäntöön, rakennuslupaan tai on muun viranomaishyväksynnän tai -luvan ehtona.

Testauksen perusteena on Häätäkeskuslaitoksen ja paloilmoitinlaitteen haltijan välinen sopimus. Tällä hetkellä Häätäkeskuslaitoksen suorittamalla testaustoiminnalla ei ole säädöspohjaa. Häätäkeskustoiminnasta annetun lain uudistaminen tuo mahdollisesti tähän muutoksen, mutta sopimusmenettelystä ei ole tällöinkään tarkoitus luopua. Testauksen ehdot perustuvat tehtyyn sopimukseen ja se on asetuksella säädetty maksulliseksi palveluksi. On huomattava, että sopimuksella ei sovita paloilmoittimen liittämistä järjestelmään. Häätäkeskuslaitos ei päätä, mitkä paloilmoittimet liitetään hätäkeskustietojärjestelmään. Liittäminen perustuu viranomaisen päätökseen, jolla on asetettu ehtoja esim. rakennuksen käyttötarkoitukseen liittyen. Se on siis luvansaajan velvoite eikä Häätäkeskuslaitoksella ole tässä harkintavaltaa. Häätäkeskuslaitos tarjoaa luvan saajalle lupaehtojen mukaista testausta sopimusehtojen mukaisesti. Häätäkeskuslaitos ei myöskään päätä paloilmoittimen irrottamisesta järjestelmästä, sillä virasto ei voi kumota toimivaltaisen viranomaisen päätöstä liittämistä.

Paloilmoitinlaitteiden toimivuus on ehdottoman tärkeää, jotta niille asetetut suojelutavoitteet toteutuisivat. Toiminnalliset häiriöt aiheuttavat myös vikahälytyksiä, jotka tarpeettomasti sitovat pelastustoimen resursseja. Näiden syiden vuoksi Häätäkeskuslaitos ennen testaus sopimuksen solmimista on yhteydessä alueen pelastuslaitokseen varmistaakseen, onko laite otettavissa operatiiviseen käyttöön. Tämä yhteistyö on välttämätöntä paloilmoittimille toimivuudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tällä hetkellä Häätäkeskuslaitoksen sopimusten piirissä on yli 20.000 paloilmoitinlaitetta. On esitetty arvioita, että kaikki pakolliset paloilmoitinlaitteet eivät ole testauksen piirissä. Tarkkaa lukua ei ole tiedossa, mutta niitä voi olla jopa tuhansia.

Lakiluonnoksen vaikutukset paloilmoittimien testaustoimintaan

Esitetty luonnos selkeyttää paloilmoittimia koskevaa sääntelyä tietyiltä osin, jota Hätäkeskuslaitos pitää hyvänä lähtökohtana.

Paloilmoittimista tulee runsaasti hälytyksiä, jotka johtuvat paloilmoittimien vikaantumisesta. Tämä siitä huolimatta, että laitteen yhteystestausta on tehty aktiivisesti. Onkin syytä kiinnittää huomiota laitteen ja sen asennuksen asianmukaisuuteen.

Lakiluonnoksen mukaan hätäkeskukseen liittämisen edellytyksenä on, että laitteisto on toteutettu lainsäädännössä asetettujen vaatimusten mukaisesti. Vaatimusten täytyminen todennettaisiin tarkastuslaitoksen tekemällä varmennustarkastuksella. Tämä koskee kaikkia paloilmoittimia, jotka yhdistetään hätäkeskustietojärjestelmään tiedonsiirtoyhteydellä eli myös niitä paloilmoitinlaitteita, jotka perustuvat omaehtoisuuteen.

Esitetyt säädösmuutokset eivät vaikuta Hätäkeskuslaitoksen testauksen toimintatapoihin. Testaussopimus asiakkaan kanssa solmitaan sen jälkeen, kun valvovalta viranomaiselta eli pelastuslaitokselta saadun tiedon mukaan ilmoitin voidaan asettaa valvontaan.

Lakiluonnoksen mukaan paloilmoitinlaitteiden vaatimuksenmukaisuus on edellytyksenä sen liittämiseksi hätäkeskustietojärjestelmään riippumatta siitä, millä perusteella ilmoitin otetaan valvontaan. Samalla tulisi selkeästi todeta, että ns. omaehtoisia paloilmoitinlaitteita koskee kaikki samat vaatimukset (mm. testauksesta) kuin ns. pakollisia ilmoittimia. Tämä selkeyttäisi nykyistä oikeustilaa, jossa asiasta esitetään erilaisia tulkintoja.

Valvontaan liittämisen prosessi tulisi kirjata lakiin. Tämä on tarpeen, koska valvonnan edellytykset (ilmoittimen hyväksyntä, pelastustoimen myönteinen lausunto käyttöönotosta) ja viranomaisten väliset toimivaltasuhteet tulee selkeästi ilmaista. Lisäksi prosessi edellyttää tietojenvaihtoa viranomaisten välillä, joka taas tietosuojaan näkökulmasta edellyttää säädöspohjaa ja siinä mainittua oikeutta tietojen saamiseen.

Hätäkeskuslaitos esittää sanamuodon tarkentamista luonnoksen 4 §:ään. Paloilmoittinta ei liitetä hätäkeskukseen vaan valtakunnalliseen järjestelmään, hätäkeskustietojärjestelmään. Paloilmoittimien testaus ei ole sidottu tiettyyn viraston toimipisteeseen. Lisäksi testausta ollaan automatisoimassa, jolloin testaus tapahtuu suoraan järjestelmän kanssa, ei yksittäisen hätäkeskuksen kanssa.

Muita huomioita

Luonnoksen perusteluissa todetaan, että laitteiston pitäminen hätäkeskukseen liitettynä edellyttää, että laitteiston kunnossapidosta huolehditaan säädösten mukaisesti. Lakiluonnoksen pykälissä ei tästä ole mainintaa. Onkin epäselvää, mikä viranomainen on toimivaltainen asiasta päättämään. Epäselvää on myös se, voiko irrottaminen tapahtua pelastuslain valvonnan perusteella vai vain tarkastuslaitoksen havaitsemien puutteiden johdosta. Joka tapauksessa irrottamiselle on korkea kynnyks tapauksissa, jossa rakennuksessa harjoitetaan edelleen luvanmukaista toimintaa.

Asetusluonnoksen mukaan laitteiston haltija vastaa, että paloilmoitin ja automaattinen sammutuslaitteisto pidetään toimintakunnossa ja laitteiston toimintakuntoa tarkkaillaan. Laitteiston haltijan on huolehdittava mm. siitä, että hätäkeskusyhteyden kokeilut tehdään säännöllisesti.

Asetuksessa tulisi määritellä säännöllisyys ajallisesti. Hätäkeskuslaitoksella ei ole toimivaltaa antaa asiaa koskevia määräyksiä. Näin se ei voi sopimuksella määrätä, kuinka usein paloilmoitinlaite tulee testata, jotta se täyttää asetuksen vaatimukset. Päätösvalta tästä on valvovalla viranomaisella eli pelastustoimella. Yhtenäisen tulkinnan saamiseksi ajallinen frekvenssi tulee sisällyttää asetukseen.

Luonnoksessa ei ole huomioitu kaasuilmaisimia. Nämä ovat osa Hätäkeskuslaitoksen valvonnassa olevia ilmaisinalaitteita. Näiden saattaminen osaksi lain soveltamisalaa selkeyttäisi näiden laitteiden käyttöönottoa ja valvontaa.

Hätäkeskuslaitoksen johtaja

Taito Vainio

Johtava lakimies

Iiro Clouberg

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Hätäkeskuslaitos 19.09.2022 klo 11:55. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

Lausunto

HAK-2216413 4 (4)

00.02.04

HAK-2022-635

Hallinto-osasto

19.9.2022

Jakelu

Sisäministeriö, kirjaamo

Tiedoksi